

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
філологічний факультет
кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

ЛІТЕРАТУРА: МАРКЕРИ УСПІХУ

**Матеріали XVIII Міжнародної літературознавчої
онлайн-конференції**

25 листопада 2022 р.

ЧЕРНІВЦІ

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2022

УДК 808.1(082)

Л 642

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради філологічного факультету
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 4 від 24 листопада 2022 р.)*

Л 642 **Література: маркери успіху** : матеріали XVIII Міжнародної літературознавчої онлайн-конференції, 25 листопада 2022 р. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. 120 с.
ISBN 978-966-423-748-9

Матеріали конференції дають уявлення про феномен літературного успіху та його актуальні маркери. Зокрема, постать письменника висвітлюється як бренд, *magnum opus* автора ідентифікується як фактор його успіху / неуспіху. Етапи успіху, забуття, перевідкриття постають рушійними силами історичної зміни літературних канонів. Увага також приділяється значенню літературних об'єднань, критики, читацької реценсії при визначенні місця митця в літературному процесі. Літературні премії, конкурси, резиденції розглядаються як ознака визнання.

Для науковців, аспірантів, студентів гуманітарних спеціальностей.

УДК 808.1(082)

ISBN 978-966-423-748-9

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

© Автори, 2022

це нарцисизм, тобто «діагноз», яким страждають божественні діти-персонажі Нотомб разом з її монстрами. Бренд як факт суспільства сьогодні формує соціальні відносини. Нотомбійські персонажі мають смак до видовищ і прагнуть успіху. За допомогою сценаріїв, доведених до абсурду, авторка показує, що популярність – це завжди комерціалізація. Її стиль ґрунтується на трьох принципах: естетика краси та потворності, естетика бестселера та естетика модного (брендового) письма. Мета авторської пароксизмальної проблематизації сюжетної дії полягає в тому, щоб конституювати безперечність впливу моди на літературний всесвіт і її згубні наслідки. Відкрито акцентується бажання розгойдати читацький горизонт очікувань.

Тетяна Тверітінова

Формула успіху Дена Брауна

Одним із найпопулярніших письменників у сучасній світовій літературі вважається американець Ден Браун (народ. в 1964 р.), журналіст, музикант, чиї твори перекладені п'ятдесятьма шістьма мовами, а їхній загальний тираж складає більше ніж двісті мільйонів примірників. Чільне місце в творчому доробку письменника посідає серія криптоісторичних романів, яка включає п'ять творів: «Янголи і демони», «Код да Вінчі», «Втрачений символ», «Інферно», «Джерело».

Попри надзвичайний читацький успіх романи Брауна спричинили хвилю дискусій у наукових колах. Насамперед це стосується історичних та релігієзнавчих проблем, які порушуються в творах письменника й зумовлюють неоднозначні висновки. Усупереч ствердженню Брауна, що події в його романах засновані на реальному матеріалі, відзначається використання недостатньо перевірених фактів, вільне тлумачення історичних подій (М. Форд) і християнських пріоритетів (Р. Абанес). Утім сам письменник, використовуючи

Література: маркери успіху

історичні міфи й теорії змов, орієнтується на фолк-гісторі, поширене і популярне в масовій літературі уявлення про історію (В. Максаков). Після виходу роману «Код да Вінчі» Браун зазначив, що його творчість певною мірою репрезентує глобальну альтернативну історію.

У центрі уваги літературознавців і літературних критиків опинилося питання так званого «The Dan Brown Phenomenon», проблематика, символіка та жанровий синкретизм його романів (О. Бесараб, Б. Ерман, Т. Старостенко, Р. Девіс, Б. Бауерс, Г. У. Еріксон, Г. Тейлор та ін.). Відзначаючи новаторство жанрової форми творів письменника, дослідники виділяли ознаки конспірологічного детективу (Т. Амірян), роману-андрогіну (А. Балод, О. Бесараб), інтелектуального трилеру (О. Черник), синтезу пригодницького роману та «mystery book» (Д. Бернштейн) тощо.

На нашу думку, Браун як постмодерніст доповнює жанровий спектр своїх творів ще одним різновидом – «романом – туристичним путівником». Це підтверджується топографізмом його творів, адже пересування героїв простежуються по карті й збігаються з відомими туристичними маршрутами. Гідом виступає протагоніст більшості його романів – університетський професор Роберт Ленгдон, фахівець з історії мистецтв і символіки, який по ходу розв'язання складних конспірологічних загадок дає вичерпну інформацію про культурні пам'ятки минулих епох.

Події в творах Брауна відбуваються у відомих містах Європи, Азії й Америки, які репрезентуються як носії духовної культури і генератори історико-культурної інформації. В такому разі автором вибудовується культурний код кожної країни (Італії, Франції, Туреччини, США), кожного міста (Рима, Флоренції, Венеції, Стамбула, Парижа, Вашингтона, Більбао, Барселони), який вміщає ландшафтний, генетичний, матеріально-культурний і духовно-культурний елементи. Національно-культурна ідентичність знакових міст подається

як своєрідний name-dropping, нанизування назв визначних культурних пам'яток та імен видатних містян. Використовуючи традиційні міські сигнатури, письменник зосереджує увагу на «іншому місті», що знаходиться в творах відомих митців, архітекторів, різьбярів, поетів, в діяльності відомих містян, використовує елементи духовної культури, визначає традиційні страви кожного міста, неповторні запахи, що врешті й створює ідентичність національного культурного коду.

Справжньою знахідкою в творчості Брауна є створення образу протагоніста, інтелектуала-гуманітарія, який завдяки своїм знанням і здібностям (ейдетична пам'ять) розв'язує складні конспірологічні загадки. Він не схожий на жодного детектива-аналітика зі світової літератури, але як герой, задіяний у боротьбі добра і зла, в намаганні врятувати людство, більше близький до Джеймса Бонда з романів Я. Флемінга, який, як і Ленгдон у Брауна, постає романтизованою версією самого автора. Браун його характеризує так: «він не герой бойовиків, і все ж таки він потрапляє в такі ситуації, коли йому доводиться розкривати давні історичні істини і розшифровувати коди та загадки, щоб розгадати таємниці» (Thomas, G. A. (2014). *The Dan Brown Enigma: The Biography of the World's Greatest Thriller Writer* ([Large Print] ed.). Read How You Want. P. 33). Поруч із героями змальовано помічниць. Причому так звані «дівчата Бонда» у Брауна перетворюються на незалежних і розумних жінок, в яких розум, професіоналізм своєї справи поєднуються з чарівністю і безпосередністю.

Отже, феномен Брауна полягає в проблематиці його творів, що пов'язується з історією й релігієзнавством, жанровому міксі романів (інтелектуальний трилер, пригодницький роман, роман-андрогін, конспірологічний детектив, роман – туристичний путівник), у створенні героя-інтелектуала, у вмінні поєднати детективний сюжет із вибудовуванням національного культурного коду.